

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради університету

« 24 » листопада 20 22 р.

Протокол № _____

Проректор з навчально-методичної роботи
проф. Вернидуб Р. М.

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Методика викладання психології у ЗВО

(назва дисципліни)

освітнього ступеня магістр

(бакалавр/магістр)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 психологія

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія»

Шифр за навчальним планом ПП01

Розробники програми: **Митник О.Я.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології

Рецензенти:

Панок В.Г., член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України

Євтушенко І.В., кандидат психолог. наук, доцент, доцент кафедри практичної психології Педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М. П. Драгоманова «__» _____ 20 __ року, протокол № ____

Голова НМР _____

(підпис)

(Прізвище, ініціали)

1. Пояснювальна записка

Навчальна програма освітнього компоненту *«Психологія управління та професійної кар'єри»* складена відповідно до освітньо-професійної програми *«Практична психологія»* підготовки фахівців освітнього рівня *магістр*, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*, спеціальності *053 Психологія*

Предметом вивчення **освітнього компоненту** є психологічні засоби стимулювання працівників організації та ефективного розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем як механізм забезпечення успіху в професійній кар'єрі, кар'єрного зростання працівників організації; концепція досягнення успіху у власній професійній кар'єрі; надання психологічної допомоги щодо успішного здійснення кар'єри спеціалістів різного профілю.

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст освітнього компоненту *«Психологія управління та професійної кар'єри»* тісно пов'язаний із такими освітніми компонентами: *«Психологія професійного спілкування»*, *«Психодіагностика»*, *«Психологічне консультування»*, *«Соціальна психологія»*.

Мета і завдання освітнього компоненту

Метою викладання освітнього компоненту *«Психологія управління та професійної кар'єри»* є розкриття змісту та особливостей психологічних аспектів ефективної управлінської діяльності як чинника побудови та здійснення успішної професійної кар'єри.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту *«Психологія управління та професійної кар'єри»* є:

- забезпечити знаннями психологічних особливостей людей, їх взаємодії, закономірностей функціонування соціальної організації, засобами управління, спрямованими на успішне розв'язання керівниками різноманітних управлінських проблем;
- розкрити зміст понять: *«кар'єра»*, *«професійна компетентність»*, *«кар'єрна компетентність»*, *«кар'єрні компетенції»*; *«конкурентоспроможна особистість»*, *«конкурентоздатна особистість»*;
- визначити методи розвитку кар'єрної компетентності та засоби кар'єрного зростання спеціалістів різного профілю;

- розкрити діагностичні методики щодо виявлення стану розвитку кар'єрного потенціалу особистості;
- охарактеризувати психологічне забезпечення професійного становлення особистості, розвитку кар'єрних компетенцій спеціалістів різного профілю.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p> <p>ПР13. Здатність визначати та здійснювати психологічні заходи щодо психодіагностики та прогнозування конфліктів у групах, колективах та організаціях; прогнозувати конфліктний “потенціал” особистості щодо ескалації конфліктів; визначати можливі конструктивні й деструктивні наслідки професійних деструкцій та деформацій.</p> <p>ПР16. Здатність до рефлексії у професійній діяльності, адекватного оцінювання власних досягнень та недоліків у професійній сфері.</p> <p>ПР17. Здатність застосовувати акмеологічні знання при аналізі творчих</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.</p> <p>ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.</p> <p>СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати межі власної</p>

	<p>досягнень людини в професійній та особистісній сферах.</p>	<p>фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК12. Здатність до розпізнавання ознак конфлікту, до організації взаємодії його учасників з метою продуктивного його розв'язання, володінням широким спектром стратегій поведінки в конфлікті, здатність до емоційної саморегуляції.</p> <p>СК14. Здатність надання консультативної допомоги керівникам з питань психології управління.</p>
--	---	--

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3** кредити ЄКТС **90**

годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)

		Аудиторні	Лекції	семінарські	Практичні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Загальні засади психології управління. Психологія управлінської діяльності											
1	Т.1. Теоретичні та методологічні засади психології управління. Психологічний зміст функції мотивування.	4	2	2		6	1	0,5	0,5		10
2	Т.2. Психологія організації в управлінні	4	2	2		8	2	1	1		24
3	Т.3. Психологічні аспекти управлінських рішень.	4	2		2	12	1	0,5	0,5		20
4	МКР № 1					2					
Разом за змістовим модулем 1:		12	6	4	2	28	4	2	2		54
Змістовий модуль II. Теоретичні й технологічні засади побудови кар'єри. Засоби кар'єрного зростання											
5	Т. 4. Сутність побудови кар'єри. Показники кар'єрного успіху.	2	2			10	2	1	1		6
6	Т. 5. Кар'єра молодого спеціаліста	4	2		2	6	2	1	1		6
7	Т.6. Кар'єра у системі загальної середньої та вищої освіти	4	2		2	10	2	1	1		6
8	Т. 7. Кар'єра у системі державного управління	4	2	2		8	2	1	1		6
9	МКР № 2					2					

Разом за змістовим модулем 2:	14	8	2	4	36	8	4	4		24
Разом годин:	26	14	6	6	64	12	6	6		78

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль I. Загальні засади психології управління. Психологія управлінської діяльності

Тема I.1. Теоретичні та методологічні засади психології управління. Психологічний зміст функції мотивування

Сутність, види, функції управління. Предмет, об'єкт, завдання і структура психології управління. Методологічні засади психології управління. Методи дослідження психології управління: загальнонаукові; психологічні методи вивчення особистості в системі управління; соціально-психологічні методи вивчення організації (груп) в структурі управління; методи психологічного аналізу управлінської діяльності.

Сутність і теоретико-прикладні засади мотивування. Модель мотивації через потреби. Система мотивації працівників на підприємстві.

Тема I.2. Психологія організації в управлінні

Сутність, функції, ознаки та класифікація організацій. Організація як система. Фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на організацію.

Зміст поняття «група», головні ознаки і найзагальніші характеристики групи. Формальні та неформальні групи та їх характеристика. Поняття «людський фактор». Інтегральні чинники, що впливають на ефективність групи: чисельність групи, склад (композиція) і стабільність групи; соціально-психологічні чинники групової інтеграції.

Психологічний зміст спільної діяльності.

Тема I.3. Психологічні аспекти управлінських рішень

Теоретичні основи рішень: поняття, вимоги до рішень, типові помилки прийняття рішень, причини не виконання рішень. Класифікація управлінських рішень.

Зміст понять: «фактор», «людський фактор». Структурні елементи людського фактора: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, індивідуальнопсихологічні особливості, вік, стать, досвід, тактика поведінки, професійні та ділові якості.

Процес розробки рішень. Організація і контроль виконання рішень.

Інтерактивні методи розробки та прийняття рішень: метод «прямої мозкової атаки», «метод 635», «метод зворотної мозкової атаки», метод морфологічного аналізу, метод «ключових питань», метод «вільних асоціацій», метод голосування «за – проти».

Модуль II. Теоретичні й технологічні засади побудови кар'єри. Засоби кар'єрного зростання

Тема II.1. Сутність побудови кар'єри. Показники кар'єрного успіху

Зміст поняття «кар'єра». Типи і стадії кар'єри. Цілеполагання у кар'єрі та кар'єрне планування.

Об'єктивні та суб'єктивні критерії успішної кар'єри. Фактори кар'єрного успіху: економічні, політичні, медичні, правові. Особистісні фактори кар'єрного успіху: професійна і кар'єрна компетентності; професійно-значущі якості.

Мотивація кар'єри.

Тема II.2. Кар'єра молодого спеціаліста

Портфоліо кар'єрного просування: структура і способи побудови. Методи планування кар'єри.

Кар'єрні кризи та способи їх подолання.

Тема II.3. Кар'єра у системі загальної середньої та вищої освіти

Кар'єрні можливості педагогічних працівників у системі загальної середньої та вищої освіти. Складові рейтингу вчителя, викладача та адміністратора навчального закладу.

Педагогічні інновації як показник конкурентоздатності вчителя.

Засоби професійного самовдосконалення вчителя, викладача. Зовнішні та внутрішні показники іміджу навчального закладу. Роль директора у становленні іміджу навчального закладу.

Тема II.4. Кар'єра у системі державного управління

Напрямки кар'єри у системі державного управління. Ротація кадрів. Її позитивні та негативні наслідки.

Стратегії досягнення професійного успіху у системі державного управління. Особистісні характеристики, які сприяють кар'єрному успіху у системі державного управління.

Роль психолога у системі державного управління.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Усна відповідь (доповідь на семінарі):

- вільне володіння матеріалом;
- повнота та логіка викладу;
- чіткість і доведеність формулювань;
- обґрунтованість тверджень;
- посилання на науково-літературні джерела;
- наявність та обґрунтованість власних пропозицій, власної позиції (погляду);
- наявність узагальнень, висновків.

Письмова відповідь (модульна контрольна робота, колоквиум):

- правильність, чіткість, логічність у викладені відповіді на запитання;
- комплексне бачення питання (проблеми);

- вміння виділити головне;
- обрання правильної відповіді;
- наявність та обґрунтованість власних пропозицій, власної позиції (погляду);
- чіткість позначень і акуратність.

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

- опрацювання, відбір та інтерпретація науково-літературних джерел;
- наявність узагальнень і висновків;
- наявність та обґрунтованість власної ініціативи, певних завдань, методів тощо;
- оформлення відповідно з вимогами до наукових робіт;
- підготовка доповіді за результатами дослідження;
- захист роботи.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання : *іспит*
 Поточна успішність – 60 балів, екзамен – 40 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу **Основні**

1. Василенко В.О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. / В.О. Василенко – К.: ЦУЛ, 2002. – с.10 – 71.
2. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник./ І.Б. Гевко. – К.: Кондор, 2009. – с.8 -40.
3. Головаха Е.И. Життєва перспектива та професійне самовизначення молоді. — К.: Наукова думка, 2000. — 144 с.
4. Життєвий шлях і професійна кар'єра спеціаліста /Іконніков В.Ю., Подвалішина В.І. - Кишинів, 1997. - 192 с.
5. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навчальний посібник. / Л. М. Карамушка. – К.: Міленіум, 2003. – 193 с.
6. Кален Л.М. Психологія професійного життя особистості / Інститут психології ім. Г.С.Костюка. - К, 2008. - 23 с.
7. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технологии, тренинг. Монография. – СПб.: Речь, 2007. – 336 с.
8. Москаленко О.В. Психология профессиональной карьеры государственного служащего. – М., 2006. – 34 с.
9. Петруня Ю.Є. Прийняття управлінських рішень: Навчальний посібник. / Ю.Є. Петруня, В.Б. Говоруха, Б.В. Літовченко та та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 93 с.

10. Поляков В.А. Технология карьеры. – М., 2000. – 128 с.
11. Психологія управління: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О.С. Юрков. – Мукачєво: МДУ, 2017. - 179 с.
12. Савельєва В.С. Психологія управління: Навчальний посібник. / В.С. Савельєва . – К.: В.Д. Професіонал, 2005. – 185 с.

Додаткові

1. Березовська Л. І. Психологія діяльності. У 2 кл. Кн. 1. Психологія праці як складова частина психології діяльності: Навч.- методичний посібник. / Л. І. Березовська, О. С. Юрков. – Мукачєво: МДУ, 2014. – 123 с
2. Десслер Г. Управление карьерой // Управление персоналом. – М., 1997. – С. 226 – 241.
3. Комиссарова Т.А. Управление человеческими ресурсами: Учеб. Пособие. – М., 2002. – 312 с.
4. Митник О.Я. Психологічні механізми управління якістю професійної підготовки практичного психолога як конкурентоспроможного фахівця //Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. Збірник наукових праць – Додаток 1 до вип. 31, том II (44) – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К.:ТОВ «ГНОЗІС», 2013. – С. 221 – 229.
5. Митник О.Я. Психолого-педагогічні засади створення розвивального освітнього середовища у ЗНЗ як чинник забезпечення успіху у подальшій професійній кар'єрі учня / О.Я. Митник // Практична психологія та соціальна робота — 2014. — № 1. — С.1 – 4.
6. Миронова-Тихомирова А.С. Психологическая структура карьерной готовности выпускников вуза: Автореф. дис. Канд. психол.наук. – М., 2006. – 32 с.
7. Пачковський Ю.Ф. Психологія підприємництва: Навчальний посібник. Вид. 3-тє, вип., доп. / Ю.Ф. Пачковський. – К.: Каравела, 2012. – с.301 – 375.
8. Стадник В.В. Менеджмент: Підручник. Вид. 2-ге, вип., доп. / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К. : Академвидав, 2007. – с.77 - 120.